UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum principalius sit incarnatus ad tollendum originale peccatum, quam actuale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72797

Visual Library

¶Ad ſecundum dr̃, ꝙ ordinatè volens prius natura, hoc eſt cauſalitate finali,& prius natura, hoc eſt ſecundum non conſequentiam: de poſſibili tamen vult finem, & propinquius fini,non autem de facto,quia ſtat cũ illo ordine,ꝙ ſimul de facto velit connexionem illorum, ita ꝙ non velit finem ſine tali medio, & occaſione, quia ſic ei complacet. Et ideo nihil valet illationes de facto, inferentes, quòd prius natura Deus gloriã velit ſine peccati remedio.

¶Ad tertium etiã patet ex dictis, ꝙ ſtat Deũ nolle de facto maximum bonum, niſi connexum tali minori bono.

Aug. ſer. 9. de ver. Apoſto. in prin. tom.10.

¶Et ſimiliter ad quartum dr̃,quod nõ dedecet diuinam ſapiẽtiam diſpoſuiſſe tam excelſum bonum ſe facturam,nõ niſi occaſionaliter peccato ſuam miſericordiam ad id prouocante.

¶Ad quintum negatur ſequela: qm̃, vt Apoſtolus dicit,prædeſtinauit alios conformes fieri imaginis filij ſui. Chriſtus eſt ergo primus prędeſtinatus de facto.

¶Ad ſextum dicitur, quod non eſt abſurdum Deũ prius præuidiſſe caſum Adæ, quàm prædeſtinaſſe Chriſtum: ſicut non eſt abſurdum,Deum prius præuidiſſe leporem curſurum,& mõſtra futura, & reliqua ad naturę ordinem ſpectatia,quàm prædeſtinaſſe Chriſtum.

Art.1. & ar. præced.

¶Ad ſeptimũ reſtat dicẽdum, quòd cùm dicitur; Nullus eſt prædeſtinatus, quia alius præuiſus eſt caſurus, propoſitio eſt vera, quia præuiſio futuri caſus Adę non eſt ſufficiens cauſa ꝓdeſtinationis Chriſti: ſed ſi ſupra præuiſionem futuri caſus Adæ apponatur miſericordia Dei volentis caſum illum, vt ſuum computare, & per ſeipſum ſatiſfacere, iam habebitur,quòd ideo Chriſtus eſt prædeſtinatus filius Dei: quia Deus vult ſatisfacere pro caſu humano. Nec ex hoc oportet gaudere de lapſu alterius, ſed de miſericordia Dei, qui alterius lapſum præuiſum conuertit in alterius bonum.

Tracta.2. in Ioan. circa fin.tom.9.

Venit filius hominis quærere, & ſaluũ facere quod perierat: ergo ſi homo non peccaſſet, filius hominis nõ veniſſet. Et 1.ad Tim.1. ſuper illud verbum: Chriſtus venit in hunc mũdum, vt peccatores ſaluos faceret, dicit glo.* Nulla cauſa veniẽdi fuit Chriſto Domino,niſi peccatores ſaluos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla eſt medicinæ cauſa.

Respon. Dicendum,ꝙ aliqui circa hoc diuerſimodè opinãtur. Quidam enim dicunt,ꝙ etiam ſi homo nõ peccaſſet, Dei filius incarnatus fuiſſet. Alij verò contrarium aſſerunt, quorum aſſertioni magis aſſentiendum videtur. Ea enim, quæ ex ſola Dei voluntate proueniunt ſupra omne debitũ creaturæ, nobis innoteſcere non poſſunt, niſi quatenus in ſacra ſcriptura traduntur, per quam diuina volũtas nobis innoteſcit. Vnde cùm in ſacra ſcriptura vbique incarnationis ratio ex peccato primi hominis aſſignetur, cõuenientius dicitur incarnationis opus ordinatum eſſe à Deo in remedium contra peccatum, ita quod peccato non exiſtente incarnatio non fuiſſet, quamuis potentia Dei ad hoc non limitetur: potuiſſet enim etiam peccato nõ exiſtente Deus incarnari.

Ad primvm ergo dicendum, quòd omnes aliæ cauſę, quę ſunt aſſignatę,* pertinent ad remediũ peccati. Si enim homo non peccaſſet, ꝑfuſus fuiſſet lumine diuinæ ſapientiæ, & iuſtitię rectitudine perfectus à Deo ad omnia neceſſaria cognoſcenda, & agenda: ſed quia homo deſerto Deo, collapſus erat ad corporalia, conueniens fuit, vt Deus carne aſſumpta etiam per corporalia ei ſalutis remedium exhiberet. Vnde dicit Aug. ſuper illud Ioã.1.cap.* Verbum caro factum eſt: Caro te obcæcauerat, caro te ſanat: quoniã ſic venit Chriſtus, vt de carne, carnis vitia extingueret.

Ad secvndvm dicendum, ꝙ in ipſo modo productionis rerũ ex nihilo diuina virtus infinita oſtenditur. Ad perfectionem ẽt vniuerſi ſufficit, ꝙ naturali modo creatura ordinetur in Deum, ſicut in finem: hoc autem excedit limites perfectionis naturę, vt creatura vniatur Deo in perſona.

Ad tertivm dicendum, ꝙ duplex capacitas attẽdi poteſt in humana natura. Vna quidem ſ̃m ordinem potentiæ naturalis, quæ à Deo ſemper implet̃, qui dat vnicuique rei ſ̃m ſuam capacitatem naturalem. Alia verò ſ̃m ordinẽ diuinæ potentiæ, cui omnis creatura obedit ad nutum, & ad hoc pertinet iſta capacitas. Non autẽ Deus omnem talem capacitatem naturę implet, alioquin Deus nõ poſſet facere in creatura niſi qđ facit, quod falſum eſt, vt in primo habitum eſt.* Nihil autem prohibet ad aliquid maius humanã naturam productam eſſe poſt peccatum: Deus enim permittit mala fieri, vt inde aliquid melius eliciat. Vnde dicitur Roma.4. Vbi abundauit delictum, ſuperabundauit & gratia. Vnde & in benedictione cerei paſchalis dicitur: O felix culpa, quę talem ac tantum meruit redemptorem.

Ad qvartvm dicendũ, quòd prædeſtinatio præſupponit præſcientiam futurorum: & ideo ſicut Deus prędeſtinat ſalutem alicuius hominis ꝑ orationes aliorum implendam, ita etiam prædeſtinauit opus incarnationis in remedium humani peccati.

Ad qvintvm dicẽdum, quòd nihil prohibet alicui reuelari effectum, cui nõ reuelatur cauſa: potuit igitur primo homini reuelari [d] incarnationis myſteriũ, ſine hoc, ꝙ eſſet præſcius ſui caſus. Non enim quicunque cognoſcit effectum, cognoſcit & cauſam.

Articvlvs IIII.

Vtrum principalius Chriſti incarnatio facta fuerit ad tollendum peccatum originale, quàm actuale.

Ad qvartvm ſic proceditur. Vr̃, ꝙ Deus principalius incarnatus fuerit in remediũ actualium peccatorum, quàm in remedium originalis peccati. Quantò enim peccatum eſt grauius, tantò

¶Super quęſtionis primę articulum quartum.

In articulo quarto eiuſdem primæ quæſtio. in corpore tria fiũt. Primò, manifeſtatur id, quod quęſtio hęc ſupponit. ſ. Chriſtum deleſſe omnia peccata mundi. Cùm enim hęc quæſtio ſit comparatiua (ſ. an principalius pro originali, quàm pro actualibus peccatis Deus incarnatus ſit) pręſupponit poſitiuam certam. ſ. ꝙ pro vtriſque peccatis incarnatus ſit, & hoc eſt, quod primo in litera dr̃. Vbi nota, quod non eſt ſermo de omnibus peccatis ſimpliciter, ſed de omnibus peccatis hominum: qm̃ non venit Chriſtus pro peccatis angelorum, & hoc denotat litera, cùm dicit, ſed ad deletionẽ omnium peccatorũ, quę poſtmodũ ſ. poſt originale ſuperaddita ſunt. Secũdò, mõſtratur modus, quo Deus incarnatus deleuit omnia peccata, ſ. non ſecundum effectum, ſed ſecundum ſufficientiam remedij, ita quod duæ ponuntur hic cõcluſiones. Prima negatiua, Non omnia peccata hominum delentur per Chriſtum. Et ratio huius eſt defectus hominum. Probat auctoritate Domini Ioã.3. Secunda affirmatiua, Chriſtus exhibuit, quod ſufficiẽs fuit ad omnium peccatorum deletionem. Probatur ex Apoſtolo. Vbi nota, quod quia act⁹ actiuorum fiunt in patiẽte diſpoſito, & non in his, quæ agentis actionem non ſuſcipiunt: ideo quantũcunque ignis ſit ſufficiens cauſa calefaciẽdi aliquem, niſi ille proximus ſit igni, nõ calefit, non ex defectu ignis, ſed hominis, qui non accedit ad ignem. Attulit Chriſtus medicinam ſufficiẽtiſſimam pro omnibus, & niſi iungamur Chriſto per fidẽ, & obedientiam, in peccatis noſtris remanemus nõ ex defectu remedij, ſed ex defectu noſtri, dum magis amamus tenebras ſenſibilium bonorum, quàm lucem intelligibilis, diuinique boni. Tertiò, in litera reſpondet quęſito duabus concluſionibus, altera implicitè, altera explicitè. Prima, quæ non explicatur, eſt, Quantũ ad magnitudinẽ peccati intenſiuã, Chriſtus principalius venit ad tollẽdum peccatum actuale, quàm originale. Secunda, quæ explicatur, eſt. Quantum ad magnitudinem extenſiuam peccati, Chriſtus principalius venit ad tollendum peccatum originale, quàm actuale. Vtraque concluſio aſſumit vnam, & eãdem maiorem. ſ. tantò principalius ad alicuius peccati delationem Chriſtus venit, quantò illud peccatũ maius eſt: ſed ſubſumit diuerſam minorem: nã pro prima ſubſumitur, peccatũ actuale eſſe maius inten-

Prima par. q.105. art.6.

D.67.

3.diſt.1. q.1. artic.2. ad 6. Et opuſc.10. art 28. & opuſc.11.art. 23. Et opuſ. 33.art.21.

A magis humanę ſaluti aduerſatur, propter quam Deus eſt incarnatus: ſed peccatum actuale eſt grauius, quàm originale peccatum: minima enim pœna debetur originali peccato, vt Auguſtin. dicit contra Iulianum. † ergo principalius incarnatio Chriſti ordinatur ad deletionem actualium peccatorum, quàm ad deletionem originalis peccati.

¶ 2 Præterea. Peccato originali non debetur pœna ſenſus, ſed ſolum pœna damni, vt in ſecundo habitum eſt:* ſed Chriſtus venit B pro ſatisfactione peccatorum, pęnam ſenſus pati in cruce, non autem pœnam damni, quia nullum defectum habuit diuinę viſionis, aut fruitionis: ergo principalius venit ad deletionē peccati actualis, quàm originalis.

¶ 3 Pręterea. Sicut Chryſoſt. dicit in 2. de compūctione cordis.† Hic eſt affectus ſerui fidelis, vt beneficia domini ſui, quæ communiter omnibus data ſunt, quaſi ſibi ſoli pręſtita reputet: quaſi enim de ſe ſolo loquens Paulus ita ſcri- C bit ad Galat. 2. Dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me: ſed propria peccata noſtra ſunt actualia: originale enim eſt commune peccatum: ergo hunc affectum debemus habere, vt exiſtimemus eum principaliter propter actualia peccata veniſſe.

Sed contra eſt, quod Io. 1. dr̄. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, quod exponens Beda dicit; † Peccatum mundi dicitur originale peccatum, quod eſt commune totius mundi. D

Respondeo. Dicendum, ꝙ certum eſt, Chriſtum veniſſe in hunc mundum non ſolum ad delendum illud peccatum, quod traductum eſt originaliter in poſteros: ſed etiam ad deletionem omnium peccatorum, quæ poſtmodum ſuperaddita ſunt. Non quòd omnia deleantur (quod eſt propter defectū hominum, qui Chriſto non inhærent, ſm̄ illud Ioan. 3. Venit lux in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem) ſed quia ipſe E exhibuit, quod ſufficiens fuit ad omnium peccatorum deletionē. Vnde dr̄ Rom. 5. Non ſicut delictum, ita & donum; nam iudicium ex vno in condemnationē: gratia autem ex multis delictis in iuſtificationem. Tantò autem principalius ad alicuius peccati deletionem Chriſtus venit, quantò illud peccatum maius eſt. Dicitur autem aliquid maius dupliciter. Vno modo intenſiuè: ſicut A eſt maior albedo, quæ eſt intenſior. Et per hunc modum maius eſt peccatum actuale, quàm originale, quia plus habet de ratione voluntarij, vt in ſecundo habitū eſt.* Alio modo dr̄ aliquid maius extenſiuè: ſicut dr̄ maior albedo, quæ eſt in maiori ſuperficie. Et hoc modo peccatum originale, (per quod totum genus humanū inficit) eſt maius peccato actuali, quod eſt propriū ſingularis perſonæ. Et quantum ad hoc Chriſtus principalius venit ad tollen- B dum originale peccatum, inquantum bonum gentis diuinius, & eminentius eſt, quàm bonum vnius, vt dicitur 1. Ethic. †

Ad primum ergo dicendū, quòd ratio illa procedit de intenſiua magnitudine peccati.

Ad secundum dicēdum, quòd peccato originali in futura retributione non debetur pœna ſenſus: pœnalitates tamen, quas ſenſibiliter in hac vita patimur, ſicut famem, ſitim, mortem, & alia huiuſmodi, ex peccato origi- C nali procedunt: & ideo Chriſtus, vt plenè pro peccato originali ſatisfaceret, ſenſibilem dolorem pati voluit, vt mortem, & alia huiuſmodi in ſeipſo conſumeret.

Ad tertium dicendum, quòd ſicut Chryſoſto.* ibidem dicit, verba illa dicebat Apoſtolus, non quaſi diminuere volens ampliſſima, & per orbem terrarum diffuſa Chriſti munera: ſed vt pro omnibus ſe ſolum indicaret obnoxium. Quid enim intereſt ſi & aliis pręſtitit, cùm quę tibi ſunt præſtita, ita integra ſunt, & D ita perfecta, quaſi nulli alij ex his aliquid fuerit pręſtitum? Ex hoc ergo, quòd aliquis debet reputare ſibi beneficia Chriſti præſtita eſſe, non debet exiſtimare, quòd non ſint aliis pręſtita: & ideo nō excluditur, quin principalius venerit abolere peccatum totius naturæ, quàm peccatum vnius perſonæ: ſed illud peccatum naturæ ita perfectè curatum eſt in vnoquoque, ac ſi in vno ſolo eſſet curatum: & ideo propter vnionem E charitatis, totum quod omnibus eſt impenſum, vnuſquiſque debet ſibi aſcribere.

Articvlvs V.

Vtrum conueniens fuerit Deum incarnari ab initio mundi.

Ad qvintvm ſic proceditur. Videtur, quòd conueniens fuiſſet Deum incarnari à principio humani generis. Incarnationis enim opus ex immenſitate diuinę charitatis proceſſit, ſecundū illud Epheſ. 2. Deus, qui diues eſt in miſericordia, propter nimiam

1.2.q.9S.2 6.corp. Et di.1.q.2.ar. Et 4. cont. 55. ad 9. Iſa.2. 8: Gal.4.fi.

---

intenſiuè; pro ſecunda verò, peccatum originale eſſe maius extenſiuè.

¶ Vbi duę ſtatim occurrūt dubitationes. Prima eſt, quia falſum eſt, quod regulariter loquēdo, peccatum originale ſit maiꝰ extēſiuè, quàm actuale: quoniā omnes infecti originali ſunt etiam infecti actuali peccato regulariter loquendo, & ſublatis impedimentis, quod dico ꝓpter beatam Virginem, & infantes mortuos antequā poſſent actualiter peccare.

Li.5.c.8. circa fi. tomo 7.

*Lib.2.ſent. diſt.33. q.2. art.2.

¶ Secunda dubitatio eſt, quia ex litera nō hr̄ concluſio ſimpliciter reſpōſiua quæſito, ſed ſolum ſm̄ quid: non enim hr̄, an abſolutè dicēdum ſit, ꝙ Chriſtus principalius pro originali venit, & ſimiliter nō hr̄, an dicēdum ſit, quod Chriſtꝰ principalius pro actuali peccato venit, vt patet: ſed hr̄, ꝙ ſm̄ hoc, ideſt intenſiuam, & ſecundum illud, ideſt extenſiuam magnitudinem venit principalius pro hoc, vel illo.

Lib.2. inter fin. & med. tomo 5.

¶ Ad primum dr̄, ꝙ per ſe loquendo inter originale, & actuale peccatum hæc eſt differentia, ꝙ actuale, vt in litera dr̄, eſt peccatum proprium ſingularis perſonæ, quæ facit illud: originale autem eſt peccatum proprium naturæ humanæ, ab Adā ſeminariè procedentis: & ideo originale per ſe loquendo eſt commune infinitis hominibus, ꝓ quanto natura humana poteſt ſic infinitis cōmunicari: & ideo tollit bonum generis humani per ſe loquendo, tollendo bonum in natura communi generi humano. Peccatum autem actuale nō niſi bonū huius perſonæ tollit, & accidit peccato meo, quod alter etiā peccet, & ſic de aliis. Stando igitur infra latitudinem ſermonis per ſe, optimè ſonat differentia poſita: nō enim accidit peccato naturæ eſſe in toto genere, ſicut accidit peccato perſonæ.

Habetur in glo. ordi. in hoc loco.

¶ Ad ſecundum dr̄, ꝙ auctor, explicādo ſecūdam concluſionē, & nō primam, & addendo ſecundę concluſioni rationē. ſ. qa bonum gentis diuinius, & eminentius eſt, quàm bonum vnius, inſinuauit concluſionem reſponſiuam quęſito ſimpliciter, & abſolutè illā eſſe, quam expreſſit in reſponſione ad tertium: principalius venit abolere peccatum totius naturæ, quam peccatū vnius perſonæ.

1.2.q.81.ar ti.c.1.

¶ In reſponſione ad tertium aduerte, ꝙ illorum verborū. ſ. ſed vt qui pro omnibus, ſe ſolū indicaret obnoxiū, ſenſus vnica ſubaudita cōiūctione (dicendo ſe et ſolum indicaret obnoxiū) clarus adeo eſt, vt nihil reſtet obſcuritatis. Paulus enim ita ſe obligatum omnibus Chriſti beneficiis aiebat, vt non ſolum vna cū aliis, ſed etiam ipſe teneretur pro omnibus: tum ꝑꝑ perfectam illorū acceptionē in ſeipſo, acſi pro ipſo ſolo cōceſſa fuiſſent: tū ꝑꝑ charitatis vnionem cū aliis, quia oīum bona ſua putabat. Hæc enim duo in litera tanguntur, vt patet.

Lib.1.ethi. c.2. circa tomo 5.

Loco iam citato.

Super queſtio. primę, artic. quintum.

In articulo quinto eiuſdē primę qōnis in corpore duæ ſunt cōcluſiones, iuxta duplicem ſtatum humani generis in ſui principio. ſ. innocentię, & lapſus. Vertit enim in quæſtionem, an in principio humani generis debuerit incarnatio eſſe, & propterea, iuxta duplicem ſtatum in principio, duplici reſpondetur cōcluſione, vtraque negatiua. prima eſt, Non fuit cōneniēs à principio humani generis ante peccatū Deū incarnatum fuiſſe. Probat. Opus incarnationis principaliter ordinatur ad reparationem